

ION BELDEANU ȘI DUREREA BUCOVINEI

Ion Beldeanu rămîne, cum l-am numit altădată*, un *cronicar al durerilor Bucovinei ocupate*, un slujitor al cuvîntului îndoliat. Articolele din vol. al III-lea al cărții *Bucovina care ne doare* (Suceava, Ed. Mușatinii, 2007, 226 pagini) au fost publicate între anii 1998 și 2006 și continuă prezentarea vieții din teritoriul ocupat al Bucovinei, o viață amară pentru românii care, printr-un joc stupid al istoriei, au ajuns în robia rușilor și acum a ucrainenilor. Pentru că ceea ce se petrece cu viața românilor în actuala regiune Cernăuți și în sudul Basarabiei reprezintă un genocid cultural și etnic, pe care autoritățile ucrainene vor să-l ascundă prin măsuri de forță, interzicîndu-i scriitorului și ziaristului Ion Beldeanu să mai intre în Ucraina timp de cinci ani. Ocupația ruso-ucraineană din 1944, perpetuată pînă astăzi, dar acum numai sub steag ucrainean, a avut puterea să distrugă tot ce a fost în Bucovina conviețuire în toleranță și un mare avînt cultural, în presă, teatru, activitate editorială, viața unor societăți. Se știa din anii primului război mondial, și de mai înainte, ce înseamnă venirea rușilor și a scursurilor Galiției pe pămîntul bogat și sfînt al nord-vestului Moldovei numit *Bucovina*. Nu degeaba se cînta:

Românie. Românie.

Nu lăsa rusu să vie

Peste-a noastră vechi hotară,

Să ne-aducă jale-amară!

Dar România nu s-a putut opune viiturii și puhoiului.

Bine spune Ion Beldeanu că, în Cernăuți, între 1918 și 1944 exista „o puternică emulație artistică și aceasta îi includea deopotrivă și pe români și pe nemți și pe evrei, ucrainenii ori polonezii” (p. 11). Și aceasta pentru că „Cernăuții au reprezentat un model de conviețuire multi-națională”.

La retragerea ocupanților din Cernăuți, în 1941, aceștia voiau să scape de ultimii arestați. Și, „au fost legați unul lîngă altul și așezați cu fața în jos pe pămînt, iar peste acest pod viu tancurile sovietice au trecut cu uruiul lor molcom... Apoi peste cadavrele transformate în mormane de carne diformă a fost aruncată țărîna”. Sînt imagini de coșmar relatate de un ofițer al aviației române (p. 12). Barbaria s-a abătut și asupra cărților. Din Biblioteca Palatului Mitropolitan au fost scoase mii de volume și aruncate în stradă, să fie jefuite sau distruse de intemperii (p. 13). Putem presupune că n-au fost aruncate cărți semnate de ucrainenii sau de ruși, tipărite cu alfabet rusesc, ci cele românești.

„Autorităților ucrainene nu le face nici o plăcere să audă că Cernăuții a fost cîndva al românilor și că identitatea sa istorică se confundă cu însăși istoria acestora” (p. 13). De aceea dispar forțat toate urmele de viață românească din Cernăuți: „monumentele statuare și obeliscurile de sorginte românească au dispărut și chiar românii încep să dispară. Același lucru se petrece pînă și în Cimitirul Central din Cernăuți, unde mai în fiecare zi dispore cîte o criptă, cîte un însemn funerar, ca și cum nici n-ar fi existat” (p. 13).

Despre dezastrul din Cimitirul Central din Cernăuți s-a scris și se va mai scrie,

pentru că noii veniți din Galiția își caută mereu locuri să-și înmormînteze morții și le găsesc în criptele românilor. Dar ceea ce pare cu totul neașteptat este că peste osemintele din Cimitirul Militarilor Români își așează morții lor evreii locali, sfidînd bunul simț și normele de conviețuire. Dacă s-ar întîmpla așa ceva într-un cimitir evreiesc, ar ieși scandal internațional, dar evreii își pot depune morții peste osemintele militarilor români căzuți în al doilea război mondial (p. 35-37)! Profanarea nu are margini și nici una dintre societățile românești din Cernăuți nu reacționează, nu protestează îndeajuns împotriva acestor infamii.

Congresul al doilea al intelectualității românești, din 28 mai 2000, s-a desfășurat sub semnul amenințării statutului limbii române în Ucraina. Au participat aproape 700 de delegați. Și au adoptat un Memorandum care urma să fie prezentat „președinților și Guvernelor Ucrainei și României, ministerelor de externe și ministerelor de învățămînt din cele două țări și altor foruri centrale și locale, precum și Comisiei Mixte româno-ucrainene de monitorizare a modului în care se îndeplinesc prevederile tratatului bilateral”. Acest forum a fost convocat în urma presiunilor „exercitate de autoritățile ucrainene asupra populației românești și ineficacitatea intervențiilor întreprinse pentru apărarea drepturilor sale naționale” (p. 17). Delegații și vorbitorii la acest Congres au arătat că drepturile românilor nu sînt respectate, că promisa *universitate multiculturală* nu s-a înființat, cum nu s-a înființat nici Institutul Român „Eudoxiu Hurmuzachi”. Tot ce se petrece în nordul Bucovinei „nu face decît să erodeze continuu permanența românilor în acel spațiu istoric și să atenteze mereu la existența ființei naționale însăși a acestora” (p. 18). În raportul său, conf. univ. dr. Alexandrina Cernov a adus dovezi privind „acțiunile directe întreprinse în ultima vreme de autoritățile ucrainene pentru îngrădirea și distrugerea treptată a școlii românești” (p. 18). Și alți vorbitori (prof.

Aurel Constantinescu, ziaristul Vadim Bacinski din Odesa) au adus alte informații, în cuvântul lor la Congres, privind restricțiile împotriva limbii române. În raionul Herța, de pildă, locuți mai ales de români, bibliotecile au primit doar cărți în limbile ucraineană și rusă. Prin vama de la Porubne (Tereblecea) cartea românească nu prea trece, iar Direcția de învățământ din Cernăuți cenzurează carte cu carte, să nu pătrundă în școlile românești informații și idei potrivnice statului ucrainean. Delegații la Congres au formulat o serie de cereri în câștigul minorității românești din Ucraina.

Acțiunile autorităților ucrainene față de școala în limba română reprezintă o latură a politicii lor de deznaționalizare a românilor (vezi și p. 115-118). O altă latură a deznaționalizării este împărțirea românilor în *români și moldoveni*, ca și cum în recensămintele noastre am înscris *huțuli și ruteni*, și *ucraineni*, ceea ce s-ar putea face la un viitor recensământ dacă ucrainenii vor continua să împartă populația românească în cele două *grupe* (români și moldoveni).

Fiind *cronicar al Bucovinei ocupate*, Ion Beldeanu este atent la evenimente și le consemnează cu multă acuratețe, ca participant.

Românii din nordul Bucovinei aveau ziarul „Zorile Bucovinei”, căruia i s-a tăiat subvenția primită de la oficiali, pe când presa ucraineană din România se bucură de subvenții serioase! Gazeta de la Cernăuți „decenii la rând a fost folosită împotriva românilor și a identității lor naționale prin ceea ce s-a numit *politica de asimilare forțată*”. După 1990, publicația s-a apropiat mai mult de interesele românilor, motiv să fie sancționată! Programele de radio în limba română se reduc la câteva minute zilnic, iar cele de televiziune au doar câteva minute săptămânal. Se vede, așadar, că românii din Ucraina nu au dreptul la informații în limba lor, forțându-se asimilarea lor.

O altă greutate creată anume să-i împiedice pe români la informare este apariția unor dificultăți în contractarea abonamentelor la presa românească de la Cernăuți, publicată fără subvenții ale statului (p. 80).

Cu ani în urmă, Ștefan Tcaciuc, președintele Uniunii Ucrainenilor din România și deputat în Parlamentul României, a făcut o seamă de afirmații mincinoase la adresa statului român și a culturii românești. Am sancționat și eu cele spuse în pamfletul *Un parlamentar - dușman al integrității statului român* (vezi vol. *Bucovina. Oameni și cărți*, 2005. p. 63-65). Minciuni asemănătoare debitează astăzi un Vasile Țapoveț, scriitor sucevean de limbă ucraineană, membru al Uniunii Scriitorilor din România. În calitate de președinte al Uniunii Ucrainenilor, filiala Suceava, a acordat ziarului „Ceas” de la Cernăuți un interviu intitulat *Democrația în stil românesc*, care se încheie cu cuvintele: „Atît de greu ca acum nu ne-a fost niciodată (doar în anii interbelici)” (p. 96). Ion Beldeanu demolează rînd cu rînd spusele lui Țapoveț și solicită părerea lui Ștefan Tcaciuc, președintele Uniunii Ucrainenilor, care spune cinstit: „Nu există probleme interetnice. Minoritatea ucraineană din România are toate drepturile, iar nerealizările care mai există ni se datorează” (p. 98). Pe cine să credem, pe acest Țapoveț care minte de dragul redactorului șef al ziarului „Ceas” sau pe Ștefan Tcaciuc, parlamentarul care și-a cerut

scuze pentru invențiile sale mincinoase? Dacă este un om de onoare, Vasile Țapoveț trebuie să-și ceară scuze pentru declarațiile lui mincinoase.

Ca și alți cărturari bucovineni, Ion Beldeanu ia atitudine împotriva lui Adrian Șeiciuc care a publicat cartea *Problema ucraineană în Bucovina Sudică. Punctul nostru de vedere*, inspirată de *Istoria Bucovinei* de Arkadie Jukovscki, în care invenția și falsul științific se lăfăiesc în voie. Am scris și noi despre cărtulia inginerului mecanic Adrian Șeiciuc și vom publica acest articol.

Apariția antologiei *Pagini de literatură română. Bucovina. Regiunea Cernăuți 1775 - 2000*, publicată de Editura Alexandru cel Bun din Cernăuți, semnată de profesorii Grigore și Lora Bostan, îi prilejuiește lui Ion Beldeanu să scrie calde cuvinte de apreciere la adresa celor doi universitari cernăuțeni.

Sînt prezentate greutatea și șicanele suportate de Editura Alexandru cel Bun și de presa românească în general, de aceea autorul spune că „în ceea ce-i privește pe românii din nordul Bucovinei, angajamentele asumate de oficialitățile din Ucraina n-au avut și n-au acoperire în realitatea de fiecare zi” (p. 29).

Ediția a 4-a, din 2001, a *Almanahului Apa vie*, pregătit de Adrian Dinu Rachieru și publicat de Editura Augusta din Timișoara, este privită ca „o carte de învățătură pentru români, indiferent unde s-ar afla” (p. 42).

În mai multe rînduri, Ion Beldeanu vorbește despre *Tratatul* cu Ucraina semnat de către fostul președinte Emil Constantinescu și despre urmările grave ale acestui document pentru populația românească din Ucraina (vezi p. 142-143, 172 ș.a.). Pentru că statul ucrainean înțelege să nu respecte, după model rusesc, înțelegerile cu țările vecine.

La Cernăuți, chiar și fără un muzeu Eminescu, marele poet este o prezență de care se ține seama, chiar dacă unii dintre naționaliștii de acolo îl consideră pe Eminescu drept ucrainean, vîndut românilor!!!

Frumoase rînduri le închină, autorul cărții, poezilor Ilie Motrescu, Arcadie Suceveanu, N. Labiș, lui Vasile Levițchi ori lui Vasile Tărîțeanu. O prezență vie în volum este criticul, editorul și romancierul Adrian Dinu Rachieru. Amare rînduri sînt scrise în legătură cu *Siberia de la Cernăuți*, pe marginea unei cărți semnate de istoricul sucevean Mihai Iacobescu.

Autoritățile ucrainene știu că ne doare mult închiderea singurei librării din Cernăuți cu carte românească, așa cum știu că ne doare implantarea și întreținerea unor animozități între intelectualii români din Cernăuți. Fabula cu toporul și pădurea a găsit un bun teren de risipire a forțelor elitei românești, spre bucuria adversarilor noștri. O astfel de atmosferă întreține publicația „Clopotul Bucovinei”, care apare la Rădăuți, cu sprijinul Societății Pentru Cultură Românească „Mihai Eminescu”, ajunsă de o vreme pe mîna lui Arcadie Opaiț.

Totul este scris într-o limbă clară și armonioasă, ceea ce nu-i de mirare la un valoros slujitor al condeiului.

* În vol. *Bucovina. Oameni și cărți*, Timișoara, Ed. Augusta, 2005, p. 241.